การวัดผลหลักสูตรฯ51 (อีกสักครั้ง)

ดุสิต หังเสวก
พฤศจิกายน 2552 ศึกษานิเทศก์ สทพ.นครปฐม เขต1

หนึ่งภาคเรียนผ่านไป สำหรับโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนพร้อมใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีปัญหาเล็กน้อย ความจริงไม่ถึงกับเป็นปัญหา คงเป็นเพียงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเท่านั้นโดยเฉพาะในส่วนของการวัดและประเมินผล ประเด็นหลักๆที่น่าจะนำมาทำความเข้าใจกันก็คือ

1.การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนควรทำอย่างไร

2.การเลื่อนชั้น

3.การซ้ำชั้น

1.การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน

น่าจะเป็นหลักการเดียวกันทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กล่าวคือเรารู้อยู่แล้วว่าไม่ว่าหลักสูตร 2544 และหลักสูตร 2551 เป็นหลักสูตร “อิงมาตรฐาน” ผู้เรียนจะถูกตรวจสอบด้วยมาตรฐาน ดังนั้นผู้เรียนจึงต้อง “รู้และปฏิบัติได้” การที่ผู้เรียนต้องรู้และปฏิบัติได้เสนอแนะให้ครูจัดหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับหรือ Backward Design คือการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยบทเรียนหลายๆบทที่ใช้สอนหนึ่งหรือหลาย concepts เป็นการเปลี่ยนการสอนจากการสอนทีละตัวชี้วัดเป็นการสอนในภาพรวม

ปัญหาอยู่ที่ไหน ผมเดาว่าอยู่ที่ครูอาจไม่ชำนาญในการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดว่าควรจะอยู่หน่วยเดียวกันหรือไม่ เอาเป็นว่าวิเคราะห์แล้วว่ารวมกันได้ คราวนี้ก็ต้องพิจารณาว่าจากมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละหน่วย **ครูจะกำหนดชิ้นงานหรือภาระงานอะไรจึงจะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียน “รู้และปฏิบัติได้”**

อะไรคือชิ้นงาน/อะไรคือภาระงาน *

ตัวอย่างชิ้นงาน เช่น

1.งานเขียน ได้แก่ เรียงความ จดหมาย โคลง กลอน การบรรยาย การเขียนตอบ ฯลฯ

2.ภาพ/แผนภูมิ ได้แก่ แผนผัง แผนภูมิ ภาพวาด กราฟ ตาราง ฯลฯ

3.สิ่งประดิษฐ์ ได้แก่ งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง ฯลฯ

ตัวอย่างภาระงาน เช่น การพูด รายงานปากเปล่า การอ่าน กล่าวรายงาน โต้วาที ร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย ฯลฯ

การกำหนดชิ้นงานหรือภาระงาน นี้มักจะทำควบคู่ไปกับการสร้างเกณฑ์การประเมิน

จะเห็นได้ว่าเราฝึกการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบ Backward Design มาค่อนข้างมาก การวัดผลจึงควรวัดเป็นหน่วย คือวัดเป็นภาพรวมของหน่วย การวัดผลเป็นหน่วยจึงมีลักษณะเป็น Standard based ถ้าวัดเป็นรายข้อหรือวัดทีละตัวชี้วัดน่าจะเป็นลักษณะของ Content based มากกว่า ก็น่าแปลกใจนะที่ส่วนใหญ่แล้วครูออกแบบหน่วยการเรียนพร้อมกับกำหนดชั่วโมงและน้ำหนักคะแนนเป็นหน่วยๆ แต่เวลาวัดผลกลับไปวัดเป็นตัวชี้วัด หรือกลัวว่าจะไม่ครบทุกตัวชี้วัด จริงๆแล้วทุกมาตรฐานและทุกตัวชี้วัดอยู่ในหน่วยการเรียนรู้อยู่แล้ว ***ถ้าวิเคราะห์และนำมาครบ***

2.การเลื่อนชั้น **

2.1 ระดับประถมศึกษา กำหนดเกณฑ์การเลื่อนชั้นไว้ ดังนี้

1) ผู้เรียนมีเวลาเรียนตลอดปีการศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

2) ผู้เรียนมีผลการประเมินผ่านทุกรายวิชาพื้นฐาน

3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

จากเกณฑ์ดังกล่าวก็น่าจะชัดเจนดีแล้ว แต่ปัญหาที่ได้รับคำถามมากที่สุดคือ นับเวลาเรียนอย่างไร คำตอบคือระดับประถมศึกษา นับเป็นวันนะครับ (ปกติปีการศึกษาหนึ่งเรียนประมาณ 200 วัน)

ในกรณีของประถมศึกษาถ้าผู้เรียนมีคุณสมบัติไม่ได้ตามเกณฑ์ อาจพิจารณาให้เลื่อนชั้นได้ หากพิจารณาว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

1) มีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 อันเนื่องมาจากเหตุจำเป็น สุดวิสัย แต่มีคุณสมบัติข้ออื่นในการเลื่อนชั้นครบถ้วน

2) ผู้เรียนมีผลการประเมินผ่านมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไม่ถึงเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละรายวิชา แต่เห็นว่าสามารถสอนซ่อมเสริมได้ในปีการศึกษานั้น และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การเลื่อนชั้นในข้ออื่นๆครบถ้วน

3) ผู้เรียนมีผลการประเมินรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาฯ อยู่ในระดับผ่าน

2.2 ระดับมัธยมศึกษา กำหนดเกณฑ์การเลื่อนชั้นไว้ ดังนี้

1) รายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม ได้รับการตัดสินผลการเรียนในระดับผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินและมีผลการประเมินในระดับผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3) ระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษานั้น ควรได้ไม่ต่ำกว่า 1.00

ทั้งนี้ รายวิชาใดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน สถานศึกษาสามารถซ่อมเสริมผู้เรียนให้ได้รับการแก้ไขในภาคเรียนถัดไป

3.การซ้ำชั้น ***

3.1 ระดับประถมศึกษา

การซ้ำชั้นหมายถึงผู้เรียนที่ไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมากและมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียน

อย่างไรก็ตามก่อนที่จะให้ผู้เรียนเรียนซ้ำชั้น สถานศึกษาควรแจ้งให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบเหตุผลของการเรียนซ้ำชั้นด้วย

3.2 ระดับมัธยมศึกษา

การซ้ำชั้นหมายถึงผู้เรียนที่มีผลการประเมินรายวิชาอยู่ในระดับไม่ผ่านจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนซ้ำชั้นในระดับมัธยมศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ

1) ผู้เรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษานั้นต่ำกว่า 1.00 และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

2) ผู้เรียนมีผลการเรียน 0,ร,มส เกินครึ่งหนึ่งของรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษานั้น

ทั้งนี้ หากเกิดลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือทั้ง 2 ลักษณะ ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา หากเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรก็ให้ซ้ำชั้น โดยยกเลิกผลการเรียนเดิมและให้ใช้ผลการเรียนใหม่แทน หากพิจารณาแล้วไม่ต้องเรียนซ้ำชั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาในการแก้ไขผลการเรียน

ในเบื้องต้นได้สรุปข้อข้องใจที่ได้รับคำถามมาเสนอแนะและเล่าสู่กันฟัง ยังมีอีกหลายเรื่องที่ครูควรศึกษาเพิ่มเติม เช่นการสอนซ่อมเสริม การเลื่อนชั้นระหว่างปี เอกสารหลักฐานทางการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ หากมีข้อสงสัยและข้อเสนอแนะก็อย่าลืมเล่าสู่กันฟังนะครับ

---

* เอกสารประกอบการบรรยาย ของ สพฐ.

** เอกสารประกอบหลักสูตรฯ2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ฉบับใช้ในโรงเรียนโครงการนำร่อง)